

ШЛЯХИ ОПТИМІЗАЦІЇ ТА ІНТЕНСИФІКАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ «СТИЛІСТИКА ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»

Ліштаба Тетяна Василівна

кандидат філологічних наук, доцент,

Центральноукраїнський державний педагогічний університет

імені Володимира Винниченка, tanya@lishtaba.com

Сьогодні життя ставить перед вищою школою завдання – підготувати високоінтелектуальних, кваліфікованих, грамотних, мовно компетентних фахівців. Часова обмеженість аудиторних видів занять та збільшення годин, що виділяються на самостійну роботу студентів, спонукають педагогів мобілізувати студентів, створити атмосферу, яка б формувала прагнення до навчання, а не просто забезпечити викладання. Це говорить про те, що вирішення означеної суперечності можливе за рахунок активізації навчання.

Мета нашого дослідження – окреслити шляхи оптимізації та інтенсифікації навчального процесу під час вивчення студентами-філологами дисципліни «Стилістика та культура української мови».

За оптимізацію освітнього процесу приймаємо принцип навчання, який передбачає вибір найкращого варіанту з ряду можливих. На нього впливають діалектична єдність між діяльністю викладача та студента, вибір методик, які забезпечують досягнення найкращих результатів за мінімальний час, та особистісні риси викладача.

Під інтенсифікацією освітнього процесу розуміємо принцип навчання, який забезпечує високу якість опанування студентами необхідного матеріалу при зменшенні кількості аудиторних годин і збільшенні їх самостійної роботи над теоретичним і практичним матеріалом.

Значною мірою інтенсивність діяльності залежить від мотивів навчання. Великий вплив на мотивацію навчальної діяльності студентів мають такі специфічні чинники: оцінка їхньої діяльності педагогом, бажання мати гарні оцінки, усвідомлення необхідності

вивчення певного предмету тощо. Проте основним джерелом мотивації вважаємо правильну організацію навчальної діяльності. «Зацікавленість навчанням значно зростає, якщо викладач докладно розкриває практичну значущість теми, її зв'язок з актуальними проблемами сучасності. Великі можливості збудження інтересу закладені у різноманітних педагогічних прийомах і формах навчання» [1, с. 279].

Курс «Стилістика та культура української мови» базується на засадах рейтинго-модульного підходу до вивчення навчальних дисциплін. Увесь програмний матеріал поділено на 4 блоки-модулі: 1) теоретична стилістика; 2) стилістика ресурсів; 3) функціональна стилістика; 4) культура української мови. Містить лекційні, практичні заняття та самостійну роботу студентів.

Шляхом інформативного лекційного викладу можна систематизувати та структурувати величезний пласт матеріалу зі стилістики та культури мови: ознайомити студентів з матеріалом блоків «Теоретична стилістика» та «Функціональна стилістика». Оскільки стилістика ґрунтується на вже засвоєних раніше мовознавчих курсах та тісно переплітається з іншими науками, до інформативних лекцій систематично включаємо елементи бесіди, щоб виявити обізнаність студентів з проблемою, визначити їхню готовність до сприймання матеріалу. Цей прийом активізує увагу й мисленнєву діяльність студентів.

Як зазначає О. М. Семенов, «якісна риса сьогодення – це діалогова взаємодія викладача-науковця і студента-дослідника. Це діяльна, активна позиція його учасників, стимул самовдосконалення, саморозвитку та постійного оновлення» [2, с. 37]. Вважаємо доцільним поряд із традиційною інформативною лекцією ввести в процес викладання дисципліни нестандартні форми лекційних занять, зокрема ті, в основі яких лежать принципи проблемності та ігрової діяльності. Вони направлені на розкриття творчого потенціалу та розвиток креативних здібностей студентів, сприяють оптимізації та інтенсифікації навчальної діяльності.

Матеріал блоку «Стилістика ресурсів» подаємо у формі проблемних лекцій. Вони активізують особистий пошук студентів та їхню дослідницьку діяльність. Навчальний матеріал підбираємо й

компонуємо таким чином, щоб студенти самостійно виокремили з нього проблему й на практичному занятті продемонстрували власні варіанти її вирішення.

Оскільки курс належить до завершальних у лінгвістичній підготовці вчителя-словесника й студенти вже мають сформовані базові знання та вміння, вважаємо доцільним подати матеріал блоку «Культура української мови» у формі лекцій-провокацій. Вони спрямовані на розвиток у студентів уміння оперативно аналізувати професійні ситуації, виступати в ролі експертів, опонентів, рецензентів, виокремлювати недостовірну або неточну інформацію.

Щоб максимально інтенсифікувати та оптимізувати роботу на практичних заняттях, пропонуємо студентам «Робочий зошит зі стилістики та культури української мови», завдяки якому матеріал легше сприймається. При виконанні завдань виключається механічна робота. За той самий час студенти виконують більшу кількість вправ, збільшується обсяг своїх розумових і практичних дій.

Одним із основних засобів активізації навчальної діяльності студентів визнаємо самостійну роботу, яка є формою організації самостійної навчальної діяльності студентів.

Окреслені шляхи інтенсифікації та оптимізації навчального процесу під час вивчення дисципліни «Стилiстика та культура української мови» сприятимуть позитивному ставленню студентів до вивчення цього предмету, кращому засвоєнню знань, умінь і навичок, що в результаті підвищить їхній рівень професійного мовлення і культури мови в цілому.

Список використаних джерел

1. Колток Л. Б. Інтенсифікація навчально-виховного процесу як складова модернізації освіти вищої школи. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2015. Вип. 14. С. 275–282.
2. Семенов О. М. Академічна лекція як професійний комунікативний феномен. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2011. Вип. 1. С. 113–121.